

Національний університет
«Одеська Юридична Академія»

Факультет прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)

Кафедра криміналістики, судових експертиз
та поліграфології

Національний центр судових експертиз
при Міністерстві юстиції
Республіки Молдова

Міжнародна громадська організація
«Конгрес Криміналістів»

Одеський науково-дослідний
Інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО:
ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ,
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ,
ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ»

м. Одеса

05 червня 2026 року

КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО: ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

5 червня 2026 р.

*Одеса
2026*

CRIMINALISTICS OF THE FUTURE: DIGITAL INNOVATIONS, ARTIFICIAL INTELLIGENCE, GLOBAL CHALLENGES AND THREATS

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

5 June 2026

*Odesa
2026*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 20 від 12 червня 2026 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №4 від 22 червня 2026 року)*

Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози: збірник матеріалів міжнар. наук.–практ. конф. (м. Одеса, 5 черв. 2026 р.) / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, В. Шепітько, Д. Колодін, А. Колодіна Л. Аркуша, та ін.]; Нац. ун–т «Одеська юридична академія», кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології; Національний центр судових експертиз при Міністерстві юстиції Республіки Молдова; Одеський науково–дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, Міжнародна громадська організація «Конгрес криміналістів». Одеса: НУ «ОЮА», 2026. 564 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково–практичної конференції «Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози», проведеної 5 червня 2026 року Національним університетом «Одеська юридична академія» за участю українських та іноземних науковців, судових експертів, представників правоохоронних органів, практиків, приватних експертів і здобувачів наукових ступенів. Матеріали присвячено криміналістичним інноваціям, цифровим технологіям, штучному інтелекту, розслідуванню злочинів у кіберпросторі, кримінально–правовим і кримінологічним викликам цифровізації, а також кримінально–процесуальним, оперативнорозшуковим та криміналістичним аспектам документування злочинів у цифровий час.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та дотримання принципів академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

© Автори статей, 2026

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 20, June, 12, 2026)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 4, June, 22, 2026)*

Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 5 June 2026) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, V. Shepitko, A. Kolodina, D. Kolodin, L. Arkusha, et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine; International Public Organization «Congress of Criminalists». Odesa: NU «OLA», 2026. 564 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats», held on 5 June 2026 by the National University «Odesa Law Academy». The conference brought together Ukrainian and foreign scholars, forensic experts, representatives of law enforcement agencies, practitioners, private experts and postgraduate researchers. The materials cover criminalistics innovations, digital technologies, artificial intelligence, expert support for justice, investigation of crimes in cyberspace, criminal law and criminological challenges of digitalization, as well as criminal procedure, operational–search and criminalistics aspects of documenting crimes in the digital age.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high–quality academic contributions and adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2026

© Authors of articles, 2026

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ПРОКУРАТУРИ ТА СЛІДСТВА
(КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ)
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ, СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ТА ПОЛІГРАФОЛОГІЇ
(м. Одеса, Україна)**

**NATIONAL UNIVERSITY «ODESA LAW ACADEMY»
FACULTY OF PROSECUTION AND INVESTIGATION
(CRIMINAL JUSTICE)
DEPARTMENT OF CRIMINALISTICS, FORENSIC EXAMINATIONS AND
POLYGRAPHOLOGY
(Odesa, Ukraine)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ЮСТИЦІЇ
РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА
(м. Кишинів, Республіка Молдова)
NATIONAL CENTRE OF JUDICIAL EXPERTISE
MINISTRY OF JUSTICE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
(Chişinău, Republic of Moldova)**

**ОДЕСЬКИЙ НАУКОВО–ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
(м. Одеса, Україна)
ODESA SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE
OF FORENSIC EXAMINATIONS
MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE
(Odesa, Ukraine)**

**МІЖНАРОДНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«КОНГРЕС КРИМІНАЛІСТІВ»
(Україна)
INTERNATIONAL PUBLIC ORGANIZATION
«CONGRESS OF CRIMINALISTS»
(Ukraine)**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

Сергій КІВАЛОВ – Президент Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., академік;

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Денис КОЛОДІН – декан факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Лариса АРКУША – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор.

СПІВОРГАНІЗАТОРИ:

Ольга КАТАРАГА – директор Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії, д.ю.н.;
Пьотр ПЄТКОВИЧ – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
Дмитро КІШКО – директор Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України;
Антоніна ЧЕРЕМНОВА – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
Валерій ШЕПІТЬКО – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Дар'я МІНЧЕНКО – начальник відділу міжнародних зв'язків Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія», к.біол.н.;
Сергій СТАРОДУБОВ – декан факультету адвокатури та антикорупційної діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Богдан ФАСІЙ – декан факультету судового та міжнародного права Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент
Євген ХИЖНЯК – декан факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент

- Віктор ЦИТРЯК** – заступник декана факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ГОЛОВА РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

ЧЛЕНИ РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Вікторія ГРИНЕВИЧ** – в.о. директора Центру поліграфологічних досліджень та тестування, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Ірина ПИШНЕНКО** – провідний фахівець відділу ліцензування, акредитації та забезпечення якості освіти, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИПУСК / УКЛАДАЧІ:

- Лариса АРКУША** – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
- Антоніна ЧЕРЕМНОВА** – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
- Пьотр ПЕТКОВИЧ** – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
- Валерій ШЕПІТЬКО** – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ЛУКАЩУК Каріна.....	338
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ, НЕ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОЗБАВЛЕННЯМ ВОЛІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	
ЛУЦЮК Павло.....	342
ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ВПЕРШЕ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ ТА СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ	
СИДОРЧУК Владислав, СИДОРЧУК Інна.....	348
КІБЕРТЕРОРИЗМ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА НАПРЯМКИ ПРОТИДІЇ	
СТЕПАНЕНКО Оксана.....	353
КІБЕРНАСИЛЬСТВО ЯК САМОСТІЙНА ФОРМА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА	
ТІТУНІНА Катерина.....	358
ПРОТИДІЯ РАДИКАЛІЗАЦІЇ ТА ГІБРИДНИМ ЗАГРОЗАМ В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
ЦЕХАН Дмитро.....	362
ІДЕОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	
ЦИТРЯК Віктор.....	367
ЕФЕКТИВНІСТЬ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЗАСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ В ПЕНІТЕНЦІАРНИХ УСТАНОВАХ	

СЕКЦІЯ 5.

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ, ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У ЦИФРОВИЙ ЧАС

АЛБУЛ Сергій.....	372
КРИМІНАЛЬНА РОЗВІДКА ЯК СИСТЕМНИЙ ЕЛЕМЕНТ КОМПЛЕКСНОЇ МОДЕЛІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
ВАЩУК Олеся.....	377
ПРОБЛЕМИ ДОСТОВІРНОСТІ ФОТО- ТА ВІДЕОДОКАЗІВ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ DEERFAKE-ТЕХНОЛОГІЙ	

ВОЛОС Владислав.....	381
ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ ТА ФІКСАЦІЇ ЦИФРОВИХ СЛІДІВ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ	
ВОЛОШИНА Владлена.....	384
ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ	
ГОНЧАРУК Владислава.....	387
СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ДЖЕРЕЛО КРИМІНАЛІСТИЧНИХ СЛІДІВ: ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ РОЗСЛІДУВАННЯ ТРАФІКІНГУ	
ГРЕБЕНЮК Сергій, КУШНІРЕНКО Наталія.....	391
СУДОВО–ДАКТИЛОСКОПІЧНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ НЕВІПІЗНАНИХ ТРУПІВ ТА ЇХ ОСТАНКІВ ЗА ЦИФРОВИМИ ЗОБРАЖЕННЯМИ ВІДБИТКІВ ПАЛЬЦІВ РУК ІЗ БІОМЕТРИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ	
ГРИНЕВИЧ Вікторія.....	397
МІЖ ЕФЕКТИВНІСТЮ ТА ВЕРХОВЕНСТВОМ ПРАВА: ПРАВОВІ Й ЕТИЧНІ МЕЖІ ЗАСТОСУВАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	
ДРИГА Єлизавета.....	401
ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ ЗБРОЇ ТА БОЄПРИПАСІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
ЗАВТУР Віктор.....	406
ЦИФРОВИЙ ОБШУК У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ НОРМАТИВНОЇ МОДЕЛІ	
ЗАГОРОДНІЙ Ігор.....	412
АЛГОРИТМІЗАЦІЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З МОЖЛИВОСТЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО РОЗКРИТТЯ ТЯЖКИХ ТА ОСОБЛИВО ТЯЖКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	
ЗАГОРОДНІЙ Віктор.....	419
МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА ЯК ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КЕРІВНИКА НА ЗАВЕРШАЛЬНОМУ ЕТАПІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.33620>

Максимчук Іван

*доктор філософії, викладач кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ,*

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-5246-6315>

e-mail: maksymt@ukr.net

ВПЛИВ ПРЕДМЕТУ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ СТАТИСТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗА ОКРЕМИМИ ВИДАМИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

У тезах розглянуто комплексну теоретико–правову проблему реагування та протидії кримінальним правопорушенням, які пов’язані з незаконним обігом небезпечних хімічних (отруйних) речовин в Україні. Проаналізовано статистичні дані, які відображають фактичний стан протидії таким правопорушенням та акцентовано увагу на удосконаленні судово–експертної діяльності за даним напрямком, взаємодії правоохоронних органів і запровадженні сучасних криміналістичних методів, спрямованих на документування окремих видів злочинів, які становлять реальні загрози для здоров’я та життя.

Ключові слова: отруйна речовина, небезпечна хімічна речовина, отруйна хімічна речовина, криміналістична експертиза сильнодіючих речовин, судова експертиза.

Maksymchuk Ivan

*PhD, Lecturer of the Department of Criminalistics and Forensic Medicine,
National Academy of Internal Affairs,
Kyiv, Ukraine*

THE INFLUENCE OF THE SUBJECT OF FORENSIC RESEARCH ON THE FORMATION OF STATISTICAL INDICATORS FOR CERTAIN TYPES OF CRIMINAL OFFENSES

The theses examine a comprehensive theoretical and legal issue of response to and counteraction against criminal offenses related to the illicit trafficking of dangerous chemical (poisonous) substances in Ukraine. Statistical data reflecting the actual state of combating such offenses are analyzed, and attention is focused on improving forensic expert activity in this field, enhancing cooperation among law enforcement agencies, and implementing modern forensic methods aimed at documenting certain types of crimes that pose real threats to human health and life.

Keywords: poisonous substance, dangerous chemical substance, poisonous chemical substance, forensic examination of potent substances, forensic expertise.

Так, норми статті 321 Кримінального кодексу України передбачають відповідальність за незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів.

За статистичними даними Офісу Генерального прокурора України за 2025 рік обліковано 411 злочинів, передбачених статтею 321 КК України, за 2024 – 575, за 2023 рік – 393 злочини, протягом 2022 – 247, за 2021 рік обліковано таких злочинів – 474, за 2020 рік – 335, за 2019 рік – 328 та за 2018 рік – 267 [1].

Однак, як нами раніше зазначалося, скасування Переліку отруйних речовин та відсутність нормативно–правового закріплення їх поняття призвело до того, що органи досудового розслідування вносять до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) відомості про злочини, пов’язані з незаконним обігом отруйних речовин не завжди з кримінально–правовою кваліфікацією за статтею 321 КК України в частині визначення предметом злочину саме отруйних речовин [2, с. 316 – 324].

Так, за даними Національної поліції України, протягом 2018 року зареєстровано сім кримінальних проваджень, де предметом посягання стали отруйні речовини, протягом 2019 та 2020 років – по дев’ять таких фактів, у 2021 році – шість, за 2022 рік – п’ять кримінальних проваджень, у 2023 – сім, протягом 2024 року – п’ять, а за 2025 рік, увага – на території держави Україна не зареєстровано жодного кримінального правопорушення, де предметом посягання стали отруйні речовини [3].

На наше переконання, такі статистичні дані можуть свідчити лише про недостатній рівень криміналістичного забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень згаданої категорії, чому сприяють, зокрема, розбіжності та суперечності між юридичними термінами та нормативно–правовими актами. А в загальному розумінні, при об’єктивній оцінці злочинної діяльності, яка проявляється у незаконному поводженні з отруйними речовинами та, безперечно, має ризик подвійного трактування одних і тих самих термінів, такий стан можна оцінювати як правовий дисбаланс у сфері поводження з отруйними хімічними речовинами.

Визначення терміну «отруйні речовини», як це вказано у статті 321 КК України [4], наведено в Інструкції про розгляд заявок та надання дозволів на виробництво, зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення та утилізацію отруйних речовин, у тому числі продуктів біотехнології та інших біологічних агентів, яка затверджена Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.07.2002 за № 294 (далі – Наказ № 294), де зазначено, що отруйні речовини – це небезпечні хімічні речовини та сполуки індивідуальні за своїм складом, суміші хімічних речовин та сполук, продукти їх розкладу та розпаду, які за сукупністю притаманних їм властивостей створюють або можуть створити небезпеку для довкілля, тварин та здоров’я людей, що може привести до

загибелі об'єктів довкілля, тварин та людей, і, які потребують спеціальних методів, умов і засобів поводження з ними [5].

У даному випадку слід звернути увагу, що Наказ № 294 визначає отруйні речовини саме як «хімічні», тому фактор небезпеки нами розглядається з позиції саме хімічних речовин.

Натомість, Закон України «Про забезпечення хімічної безпеки та управління хімічною продукцією» від 01.12.2022 пропонує досить ширше коло з визначенням термінів, які більш детальніше, об'єктивніше розкривають, тлумачать та розмежовують поняття небезпечності «отруйних» (небезпечних хімічних) речовин» де, наприклад, зазначено, що: небезпечна хімічна речовина (хімічна продукція) – хімічна речовина (хімічна продукція), що потенційно може завдати шкоду здоров'ю людини та/або довкіллю; отруйна хімічна речовина – небезпечна хімічна речовина, яка може спричинити виникнення гострого або відстроченого тяжкого отруєння, яке призводить до хвороб, порушення роботи систем організму або його загибелі, у разі її перорального надходження, потрапляння на шкіру або під час вдихання; особливо небезпечна хімічна речовина – небезпечна хімічна речовина, яка має мутагенні та/або канцерогенні властивості, та/або є токсичною для репродуктивної системи людини, та/або має здатність до руйнування ендокринної системи людини, та/або є стійкою, біоаккумулятивною і токсичною для довкілля [6].

Враховання зазначених особливостей законодавства повинне відіграти визначальну роль під час розгляду питання про внесення змін, які, на нашу думку, вже давно назріли та прямо підштовхують до активних дій законодавця, як до Кримінального кодексу України, зокрема до статті 321, так і до основного в даному питанні наказу Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5 «Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково–методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень», зокрема у частині визначення такого підвиду криміналістичної експертизи, як «криміналістична експертиза сильнодіючих і отруйних речовин», де однозначним, на нашу думку, є, перш за все, виокремлення такої експертизи в окремі підвиди, тобто окремо має бути криміналістична експертиза сильнодіючих речовин, до яких переважно відносяться сильнодіючі лікарські засоби, та, окремо, криміналістична експертиза «отруйних речовин».

Однак при цьому, зважаючи на положення Закону України «Про забезпечення хімічної безпеки та управління хімічною продукцією» [6], пропонується розглянути питання щодо запровадження абсолютно нового підвиду криміналістичної експертизи матеріалів, речовин та виробів, а саме, наприклад, такого її підвиду як «криміналістична експертиза отруйних хімічних речовин».

У даному випадку слід враховувати, що термін «отруйна хімічна речовина» поглинає у своєму розумінні такі визначення (терміни) як: небезпечна хімічна

речовина (хімічна продукція) та особливо небезпечна хімічна речовина, на яких зосереджено увагу вище.

Водночас слід брати до уваги фактор небезпечності, який у даному випадку розглядається у призмі негативного впливу саме на організм людини, завдання йому шкоди та спричинення непрогнозованих наслідків у подальшому, у т.ч. і для наступних поколінь (токсичність для репродуктивної системи людини).

Разом з цим, зважаючи на положення Постанови Кабінету Міністрів України від 2 липня 2008 р. № 595 «Про затвердження Порядку атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз» [7], виникають підстави для розроблення та впровадження абсолютно нових та, без перебільшення, новітніх методик проведення судових експертиз, у тому числі і з застосуванням цифрових інновацій, штучного інтелекту, що сприятиме об'єктивному встановленню істини при розслідуваннях кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом небезпечних хімічних (отруйних) речовин.

Перелік використаних джерел:

1. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування: Офіс Генерального прокурора: [сайт]. URL: <https://new.gp.gov.ua/ua/posts/statistika>.
2. Максимчук І.М. Отруйні речовини як елемент криміналістичної характеристики окремих кримінальних правопорушень. Науковий вісник публічного та приватного права. Вип. 4, том 1, 2019. С. 316 – 324. URL: https://nvpppp.in.ua/vip/2019/4/tom_1/54.pdf.
3. Звіт про окремі види злочинів, пов'язаних із небезпечними матеріалами за 12 місяців 2018 – 2025 років (форма № 1–НМ) : Наказ Національної поліції України від 19.06.2019 р. № 589.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 22.05.2026).
5. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.07.2002 за № 294 «Про затвердження Інструкції про розгляд заявок та надання дозволів на виробництво, зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення та утилізацію отруйних речовин, у тому числі продуктів біотехнології та інших біологічних агентів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0781-02/ed20020925/find?text=%CE%F2%F0%F3%E9%ED%B3+%F0%E5%F7%EE%E2%E8%ED%E8#Text>
6. Закон України «Про забезпечення хімічної безпеки та управління хімічною продукцією» від 01.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2804-20#Text> (дата звернення: 22.05.2026).

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 2 липня 2008 р. № 595 «Про затвердження Порядку атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2008-%D0%BF#n11>